
PRACTICAL TRAINING OF MEDICAL LABORATORY ASSISTANT IN MEDICAL COLLEGE FOR FUTURE PROFESSIONAL REALIZATION

Pavlina TenevaTrakia University – Medical College, Stara Zagora, Republic of Bulgaria pl.teneva@abv.bg**Ivelina Dobreva**Trakia University – Medical College, Stara Zagora, Republic of Bulgaria ivelinadob@abv.bg**Rumyana Sherletova**Trakia University – Medical College, Stara Zagora, Republic of Bulgaria rumi_mu@abv.bg

Abstract: Practical training of students in medical colleges has a number of specific features and advantages, the use of which leads to the creating important professional skills and techniques. Through their practical work, students have to gradually, consistently and accessible to form professional skills and customs, engagement with the profession and responsibility for human health. The profession of "medical laboratory assistant" is practical and the acquisition of general and special skills is a guarantee for the quality of the professional training of the students.

The modern training of medical laboratory assistant involves mandatory acquisition of a number of practical activities, basic skills for work in various diagnostic laboratories in the healthcare system and basic social competencies. This is done through practical training sessions, teaching practice and pre-graduate practice. Improving the professional qualities and competencies of the students takes place in a real working environment in the practical institutions.

Keywords: medical laboratory assistant, practical training, professional skills

ПРАКТИЧЕСКОТО ОБУЧЕНИЕ НА МЕДИЦИНСКИТЕ ЛАБОРАНТИ В МЕДИЦИНСКИ КОЛЕЖ ЗА БЪДЕЩА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ**Павлина Тенева**

Тракийски университет – Медицински колеж, Стара Загора, Република България

pl.teneva@abv.bg**Ивелина Добрева**

Тракийски университет – Медицински колеж, Стара Загора, Република България

ivelinadob@abv.bg**Румяна Шерлетова**

Тракийски университет – Медицински колеж, Стара Загора, Република България

rumi_mu@abv.bg

Резюме: Практическото обучение на студентите в медицинските колежи притежава редица специфични особености и преимущества, чието използване води до изграждане на важни професионални умения и техники. Чрез практическата си дейност студентите е необходимо постепенно, последователно и достъпно да формират професионални умения и навици, ангажираност към професията и отговорност към човешкото здраве. Професията „медицински лаборант“ е с практическа насоченост и овладяването на общи и специални умения е гаранция за качеството на професионална подготовка на студентите.

Съвременната подготовка на медицинските лаборанти включва задължително усвояване на редица практически дейности, основни умения за работа в различните диагностични лаборатории в системата на здравеопазването и основни социални компетентности. Това се осъществява посредством учебно практически занятия, учебна практика и преддипломен стаж. Усъвършенстването на професионалните качества и компетенции на студентите се осъществява в реална работна среда в базите за практическо обучение.

Ключови думи: медицински лаборант, практическо обучение, професионални умения

ВЪВЕДЕНИЕ

Практическото обучение на студентите в медицинските колежи е насочено към придобиване на надеждна професионална компетентност, професионално самочувствие и увереност за бъдеща професионална реализация. Целта на съвременното обучение в медицинския колеж е да подпомогне студента в самостоятелното овладяване на знания, умения и навици, в усвояването на поведенчески алгоритми, оценка на отношения и възприемане различни стилове на общуване както с пациента и неговите близки, така и в медицинския екип.[1]

Професията на медицинския лаборант спада към регулираните от държавата професии. Обучението по тази специалност е регламентирано с Единните държавни изисквания (ЕДИ) за придобиване на висше образование по специалностите от професионално направление „Здравни грижи“ за образователно-квалификационна степен “Професионален бакалавър” с професионална квалификация “Медицински лаборант”. Основен елемент при подготовката на студентите в Медицински колеж е практическото обучение, което представлява над 50% от общия хорариум часове.[4]Професионалната подготовка на медицинските лаборанти включва задължително усвояване на редица практически, основни умения за работа в различните диагностични лаборатории в системата на здравеопазването и основни социални компетентности. Това се осъществява посредством учебно практически занятия, учебна практика и преддипломен стаж.

Практическото занятие е организационна форма, при която под ръководството на преподавателя обучаваните овладяват практически умения и навици в определена научна област. В повечето случаи следват теоретичните, при които студентите получават необходимата информация, служеща им като база за формиране на практически умения. Лабораторните упражнения при обучението на медицинските лаборанти се провеждат в специално оборудвани лаборатории. При тази организационна форма студентите решават индивидуално или групово различни практически задачи, обичайно работейки със специална лабораторна апаратура. По време на упражнението студентите извършват специфични действия, базирани на теоретични познания, научни методи и подходи, и по този начин формират професионалното си поведение.

Чрез лабораторните упражнения студентите придобиват практически знания и опит за работа с реални обекти, да подготвят препарати, да правят посявки, да изследват различни биологични течности и продукти. Знанията придобити при лабораторните упражнения, са важна част от цялостната професионална подготовка на медицинските специалисти. [2]

Учебната практика обикновено следва лекциите и учебно–практическото занятие. При тази организационна учебна форма студентите формират професионално значими и личностни качества в реална болнична среда. [2]

По време на клиничната практика студентите имат възможност за задълбочаване на вече придобити знания. Предоставени са условия за формиране на професионални умения и навици, работа в екип. Съдействат за творческото прилагане на теорията в практиката. Подпомага формирането на самостоятелно професионално мислене.

Обучението в реална работна среда помага на студентите да изградят у себе си умения за работа векип, да прилагат принципите и правилата на медицинската етика, и да се ориентират в професионалните задължения и отговорности на избраната от тях медицинска специалност. [3]

Държавният преддипломен стаж е организационна учебна форма, която присъства в обучението на всички медицински специалисти и осигурява възможност за окончателно затвърждаване на придобитите практически умения, и навици. По време на стажа студентите медицинските лаборанти, вече са част от здравния екип, със своите специфични задачи и професионална отговорност.

ЦЕЛ

Целта на настоящото проучване е да се установи мнението на студенти трети курс специалност „Медицински лаборант“ за ролята на практическото обучение, като елемент за бъдеща професионална реализация.

МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Проведено е социологическо проучване сред 45 студентитрети курс от специалност „Медицински лаборант” от Медицински колеж - Стара Загора при Тракийски университет с приложен метод – пряка групова анкета. Спазени са стриктно принципите на доброволност и анонимност. При обработка на данните са използвани математико-статистически методи, даващи възможност за реална оценка на получените данни.

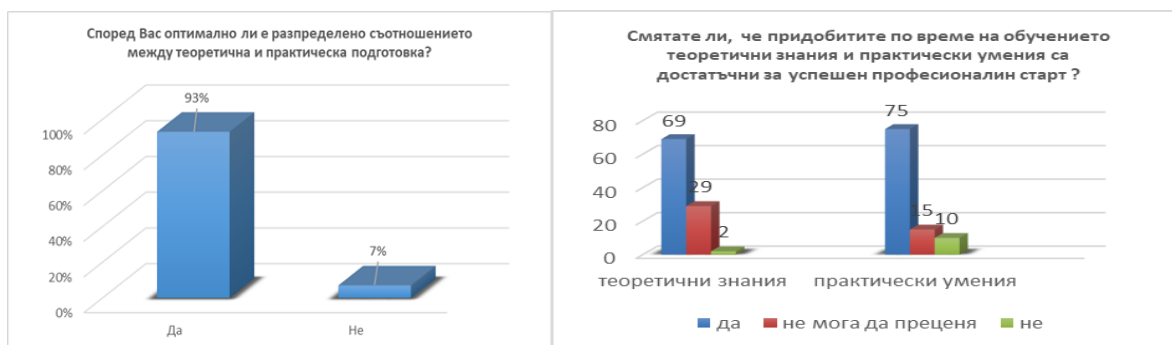
РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Професията „медицински лаборант“ е с практическа насоченост и овладяването на общи испециални умения е гаранция за качествена професионална подготовка на студентите.

В момента съотношението в относителни дялове в учебния план на специалността е 49,2:50,8 в полза на практическото обучение. Учебната практика от I до V семестър е с съобразена с нивото на теоретичните знания и практически умения на студентите. Плавното покачване на часовете от първи до пети семестър включително създава условия за адаптиране на студентите и по-високо качество на обучителния процес в реална работна среда. Преддипломният стаж е с продължителност 600 астрономически /800 академични/ часа. Целта на първия въпрос от анкетата е да се установи мнението на студентите за това дали

съотношението между теоретична и практическа подготовка по профилиращите дисциплини е оптимално. Почти всички анкетирани (93%) са убедени, че разпределението между теория и практика е правилно. (Фиг.1.)

Следващия въпрос е насочен към установяване в каква степен завършващите студенти считат, че придобитите по време на обучението теоретични знания и практически умения са достатъчни за успешен професионален старт. От данните на фиг.2. се вижда, че голяма част от анкетираниите 69%, са убедени че, часовете за теория и практика са достатъчни за успешен професионален старт, като малко по - висок дял 75% се пада на практическите умения. Не малък е дялът 29% и на тези студенти, които не са в състояние да преценят дали наученото в медицински колеж е достатъчно за бъдещата им реализация.



Фиг.1. Мнение на студентите за Фиг.2. Достатъчност на теоретичната и практическа съотношението между теория и практика. подготовка за бъдеща реализация.

Медицинският колеж е изправен пред предизвикателството да отговаря на потребностите от знания и практически умения на европейско ниво, както и да удовлетворява изискванията на потребителите на тези кадри. Политиката му е насочена към периодично осъвременяване на учебните програми по специалността, като се търси оптимален баланс между новостите в медико-лабораторните науки и изискванията на лабораторните специалисти в практиката.

За да се установи в каква степен студентите свързват процеса на обучение в медицински колеж с бъдещата си професионална реализация поискахме да посочат къде според тях е полезно да бъдат актуализирани учебните програми.

Болшинството медицински лаборанти 73% са на мнение, че осъвременяването на учебните програми трябва да бъде ориентирано към практиката, следвани от тези, които са за промяна в унисон с новостите от технологичен аспект 14%. Тези две мнения могат да бъдат обединени, тъй като новите технологии все по бързо навлизат в съвременната лабораторна практика. Сравнително нисък е дялът 13% от анкетираниите, изразили желание за промяна в теоретичен аспект. (Фиг.3.)

Усъвършенстването на професионалните качества и компетенции на студентите се осъществява в реална работна среда в базите за практическо обучение. Посещенията в клиничните бази са съобразно учебната програма по Клинична практика. Периодът на преддипломния стаж е от значителна важност. Той е планиран и организиран съгласно учебния план и има за цел да осигури висока професионална подготовка в областта на специалността, да усъвършенства придобитите по време на следването практически знания и умения и да изгради професионално поведение.

Проведените в реална работна среда стажове са пряка организационна връзка на обучението с практиката. Затова и на въпроса „Обучението в клиничните бази помага ли за формирането на професионални умения у Вас?“ 97% от студентите изказват положителни твърдения за положителната роля на обучението в клиничните бази при сформиранието на професионални знания и умения. (Фиг.4.)



Фиг.3.Мнение на студентите за актуализация на учебните програми.Фиг.4. Влияние на учебно практическите бази за формиране на професионални умения у студентите.

Бази за практическо обучение на студентите от специалност „медицински лаборант“ са държавни, университетски и частни здравни структури за болнична и извънболнична помощ. На фиг.5. е представена студентската оценка за организацията на клиничната практика и преддипломния стаж. Следващият въпрос е насочен към оценката на студентите за организацията на учебната практика и преддипломния стаж в учебно практическите бази. Отлична оценка са дали 17% от респондентите, малко над половината 52% анкетирани дават „Много добра“ и 31% намират организацията на практическото обучение в Медицински колеж за „добра“ и „задоволителна“, но нямат конкретни препоръки. Методите на клиничен анализ в лабораторната диагностика, трябва да се владеят в достатъчен обем, за да може медицинския лаборант да извършва качествени и точни изследвания. Трябва да си изгради трайни трудови навици, умения и сръчности при работа в различните специализирани лаборатории. Държавният преддипломнен стаж се доближава максимално до бъдещата професионална среда и подпомага по бързата адаптация на завършващите студенти към нея.

За да се определи в каква степен студенти провеждащи преддипломния си стаж имат желание и готовност да започнат работа по специалността е включен въпросът – „Чувствате ли се уверени да започнете работа по специалността? Анализът на студентското мнение показва, че 89 % от анкетираните имат готовност да бъдат част от здравния екип със свои специфични задачи и професионална отговорност.(Фиг.6.)



Фиг.5.Студентска оценка за организацията на обучениетоФиг.6. Готовност на студентите за работа по специално-в Учебно практическите бази.ста.

По време на държавния стаж студентите активно се включват в професионалната дейност на лабораторията в която са разпределени. Имат възможност да извършват професионални дейности,да участват във всички административни, професионални и научни прояви на организацията в която се провежда стажа.От тях се изисква да бъдат отговорни, самостоятелни и да участват активно работния процес.Винаги работят с наставници (методически ръководители, ментори), които най-често са изявени, доказани професионалисти в съответната област. С тях те могат да обсъждат проблеми възникнали в процеса на работа.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. Над 2/3 от анкетираниите студенти, смятат, че получените теоретични знания и практически умения са достатъчни за тяхната успешна реализация по специалността, и също толкова са преценили, че е необходимо учебните програми да бъдат актуализирани в посока практика.
2. Единодушни са, че съотношението между теория и практика в учебния план е оптимално.
3. Студентите дават „отлична“ и „много добра“ оценка (69%) на организацията за провеждане на клиничната практика и преддипломния стаж в учебно-практическите бази. Клиничната практика, като самостоятелна дисциплина, осигуряваща на бъдещите лаборанти необходимите базови умения за работа по специалността в основните и направления, също може да бъде считана за профилираща дисциплина.
4. Чрез практическата си дейност по време на своето обучение студентите постепенно, последователно и достъпно формират професионални умения, и навици, ангажираност към професията, и отговорност към човешкото здраве. При анализа на данните близо 90% от студентите изразяват готовност и увереност за работа след като се дипломират.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Младенова, С. (2015). Методика на обучението по практика по специалностите от професионално направление "Здравни грижи". София: Централна медицинска библиотека, Медицински университет - София.
- [2] Нишева, Д. Е. (2003). *Методика на обучението по практика в медицинския колеж*. Плевен: ВМИ-Плевен.
- [3] Попов, Т. П. (2011). *Медицинска педагогика*. Габрово: ЕКС-ПРЕС - Габрово, 2011.
- [4] НАРЕДБА за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалностите от професионално направление "Здравни грижи" за образователно-квалификационна степен "професионален бакалавър по ..." Приета с ПМС № 238 от 26.09.2008 г., обн., ДВ, бр. 87 от 7.10.2008 г., в сила от учебната 2008 - 2009 г.